

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller förslag till ändring av lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen.

Enligt propositionen ändras lagen så att skatten på den elström som förbrukas inom gruvdriften flyttas från den lägre elskatteklassen II till den allmänna elskatteklassen I, där skatten är 2,24 cent per kilowattimme. Skatten i den lägre elskatteklassen är 0,05 cent per kilowattimme, så den föreslagna ändringen höjer skatten på den elström som förbrukas inom gruvdriften med 2,19 cent per kilowattimme.

Den föreslagna ändringen ökar statens elskatteinkomster med 11 miljoner euro på 2026 års nivå.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Nationell lagstiftning	3
2.2 EU-lagstiftning	5
2.3 Bedömning av nuläget	6
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	6
4.1 De viktigaste förslagen	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	6
5 Alternativa handlingsvägar	8
6 Lagstiftning i utlandet	8
7 Remissvar	8
8 Specialmotivering	8
9 Ikraftträdande	8
10 Förhållande till budgetpropositionen	9
LAGFÖRSLAG	10
Lag om ändring av 2 § i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen	10
BILAGA	11
PARALLELLTEXT	11

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Regeringen beslutade att höja skatten på den elström som förbrukas inom gruvdriften och i datorhall, genom att överföra skatten från skatteklass II till den allmänna skatteklassen I, som en åtgärd för att kompensera för det underskott i statens skatteinkomster som föranletts av att mervärdesskatten på sötsaker och choklad inte höjdes.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet.

Avsikten är att den i propositionen föreslagna ändringen ska träda i kraft vid ingången av 2026. Utkastet till proposition, som innehöll ett förslag om att avskaffa elskattestödet för både gruvdrift och datorhall, var på kort remiss under perioden 9–16 april 2025. Sammanlagt 125 yttranden lämnades in under remissen. Begäran om utlåtande, ett sammandrag av remissyttrandena och de yttranden som kom in finns tillgängliga i den offentliga tjänsten på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med projektkoden VM034:00/2025. Vad gäller gruvdriften har förslaget kompletterats, och denna del av propositionen var på en andra remiss under perioden X. Utlåtanden begärdes igen av de ministerier och myndigheter som är centrala med tanke på propositionen, av näringslivet och av andra intressentgrupper, sammanlagt av 14 aktörer. Begäran om utlåtande publicerades också på finansministeriets offentliga webbplats.

Beredningsunderlaget till regeringspropositionen finns tillgängligt i den offentliga tjänsten på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> med identifieringskoden VM034:00/2025.

Rådet för bedömning av lagstiftningen har bedömt utkastet till proposition den X 2025. Utlåtandet finns tillgängligt på statsrådets webbplats.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nationell lagstiftning

Allmänt om elskatt

Bestämmelser om beskattningen av elström finns i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996), nedan *elskattelagen*. Skatt tas ut för elström oavsett produktionssätt, och skatten baseras sålunda inte på kol- eller energiinnehållet i de bränslen som används för elproduktionen. Bränslen för elproduktion är skattefria.

Skatten på elström är indelad i två skatteklasser. Skatten i den allmänna skatteklassen I är 2,24 cent per kilowattimme. Skatten i den lägre skatteklassen II är 0,05 cent per kilowattimme. För elström tas det i samband med energibeskattningen ut en försörjningsberedskapsavgift, som i båda skatteklasserna är 0,013 cent per kilowattimme.

Den lägre skatteklassen omfattar den elström som förbrukas inom industrin, inom gruvdriften, i datorhallar med en servereffekt på över 0,5 megawatt på vissa villkor, i cirkulationspumpar för geotermisk värme eller i värmepumpar med en nominell värmeeffekt på minst 0,5 megawatt eller i värmepumpar eller elpannor som anslutits till ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. All

annan verksamhet hör till den allmänna skatteklassen I för elström. Övrigt jordbruk hör i praktiken till skatteklass II, eftersom aktörerna genom återbäringen av energiskatt inom jordbruket återfår skillnaden mellan skatteklasserna för elström.

För tillämpningen av den lägre skatteklassen enligt elskattelagen har industrin definierats med hjälp av Statistikcentralens näringsgrensindelning 2008. Enligt elskattelagen avses med industri verksamhet som hör till huvudgrupp C, tillverkning, och huvudgrupp B, utvinning av mineral, samt verksamhet som hör till undergrupp 38320, återvinning av källsorterat material, i huvudgrupp E, vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och sanering. Med industri jämföras vid tillämpningen av den lägre skatteklassen II för elström också yrkesmässig växthusodling och stödverksamhet av ringa omfattning som utövas vid ett industribedrivande företags produktionsställe och som huvudsakligen hänför sig till företagets egen industriella produktion. För att omfattas av den lägre skatteklassen för elström behöver ett företags huvudnäringsgren inte hör till dessa näringsgrensgrupper, utan det räcker att en viss del av företagets verksamhet är industri. Ett företag är berättigat till elström enligt skatteklass II endast i fråga om den verksamhet som betraktas som industri. Enligt 4 § 2 mom. i elskattelagen ska elström i den lägre skatteklassen kunna mätas separat när den levereras till förbrukningsplatsen.

Differensen mellan skatteklasserna för elström utgör statligt stöd, vilket innebär att de aktörer som är berättigade till den lägre skatteklassen är mottagare av statligt stöd och omfattas av EU:s regler för statligt stöd. Mottagarna av statligt stöd ska bland annat registrera sig i stödmottagarregistret för punktskatt. Dessutom upphör rätten till stöd, om ett företag enligt EU:s regler för statligt stöd anses vara ett företag i ekonomiska svårigheter eller om företaget inte annars uppfyller villkoren för att få stöd.

Som huvudregel gäller att skatten på elström betalas i det skede då elströmmen överläts från elnätet till förbrukning. Således är det oftast nätinnehavaren, den som överläter elströmmen till den som använder den, med skatt enligt antingen skatteklass I eller skatteklass II, som är skyldig att betala elskatt. Elnätsinnehavaren tar vanligen ut den betalda elskatten av användaren, tillsammans med en överföringsavgift. Skattskyldig är också den som har anskaffat elström enligt skatteklass II och använt eller överlåtit den för användningsändamål inom skatteklass I. Då ska den som använder elströmmen betala skatt på elströmmen motsvarande differensen mellan skatteklasserna.

Om elströmmen har anskaffats eller producerats med skatt enligt skatteklass I men använts för ett ändamål som skatteklass II berättigar till, har den som använt elströmmen rätt att på ansökan få återbäring motsvarande differensen mellan skatteklass I och skatteklass II. Återbäringen förutsätter att sökanden lägger fram en tillförlitlig redogörelse för användningen av elströmmen. Återbäring ska sökas inom tre år från utgången av det kalenderår som omfattar en ovan avsedd period. Också den differens mellan skatteklasserna I och II för som fås som återbäring utgör statligt stöd för användaren.

Vid beskattningen av elström iakttas de principer och förfaranden för punktbeskattning som det föreskrivs om i punktskattelagen (182/2010). Bestämmelser om det allmänna beskattningsförfarandet vid punktbeskattning finns förutom i punktskattelagen också i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016), och dessutom innehåller lagarna om respektive skatteslag mer detaljerade bestämmelser om skattegrunderna och vissa förfaranden. Skatteförvaltningen svarar för verkställandet av punktbeskattningen.

År 2024 uppgick statens elskatteinkomster till 910 miljoner euro, varav intäkterna i skatteklass I, med beaktande av återbäringen av energiskatt inom jordbruket, var cirka 892 miljoner euro och intäkterna i skatteklass II cirka 18 miljoner euro.

Skatt för elström inom gruvdriften

Gruvdrift, det vill säga brytning och utvinning av malmer, mineraler och energimineraler, jämföras i elskattelagen med industri, och inom gruvdriften kan elström, med stöd av 4 § i elskattelagen, anskaffas så att den beskattas enligt den lägre skatteklassen II.

Gruvdriften hör till huvudgrupp B (utvinning av mineral) i Statistikcentralens näringsgrensindelning. Till huvudgrupp B hänförs sådana anknyttande verksamheter inom gruvdriften eller utvinningsverksamheten som är en förutsättning för transport och marknadsföring, såsom exempelvis krossning, finfördelning, malning, annan bearbetning, sållning, tvättning eller anrikning av metallmalmer eller mineraler. Dessa verksamheter sköts ofta av de enheter som utvinna mineraler eller av enheter som är belägna i närheten av dem. Om malmer och mineraler däremot krossas eller anrikas i samband med vidareförädling, hänförs de till ifrågasvarande näringsgren inom tillverkning. Utvinning av mineral omfattar inte heller vidareförädling av återvunna ämnen, vilket hänförs till tillverkningsgrenen i fråga. Inte heller polering av sten och framställning av stenprodukter klassas som utvinning av mineral. Till utvinning av mineral hör företag inom såväl gruvbranschen som utvinningsbranschen.

Gränsdragningen mellan näringsgrensklasserna tillverkning och utvinning av mineral har dock för närvarande ingen betydelse med tanke på skattestödet för elström, eftersom både industrin och gruvdriften är berättigade till det. Hur gruvindustrin har behandlats med avseende på energiskatten har varierat under årens lopp. År 2015 överfördes gruvdriften till den allmänna skatteklassen för elström och förlorade rätten till skatteåterbäring för elström och bränslen inom den energiintensiva industrin. Från och med 2017 återinfördes gruvindustrin i den lägre skatteklassen för elström och började igen omfattas av skatteåterbäringar till energiintensiva företag. Det sistnämnda energiskattestödet upphörde vid ingången av 2025.

För närvarande omfattas företagen inom gruvbranschen förutom av de allmänna skatterna på näringsverksamhet även av den gruvmineralskatt som ska betalas för gruvmineraler som bryts i Finland och som infördes år 2024. Bestämmelser om gruvmineralskatt finns i lagen om gruvmineralskatt (314/2023). Man har redan beslutat att höja den skatten med 70 miljoner euro.

2.2 EU-lagstiftning

Energiskattedirektivet

Beskattningen av elström har förenhetligats i rådets direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, nedan *energiskattedirektivet*. Enligt energiskattedirektivet ska elström påföras en minimiskatt, vilken medlemsstaterna får överskrida, om de så önskar. Minimiskattenivåerna för elström har differentierats för företagsbruk (lägre minimiskattenivå) och för annat än företagsbruk (högre minimiskattenivå). Detta möjliggör olika skattenivåer i företagsverksamhet och privat bruk. Dessutom möjliggör direktivet en lägre skattenivå för elström för den energiintensiva industrin. Medlemsstaterna kan begränsa tillämpningsområdet för företagsbruk till exempel till bara vissa branscher, såsom industrin, och även avgränsade branscher inom industrin, såsom gruvdriften, och vissa användningsändamål, såsom jordbruk.

Reglerna om statligt stöd

Elskattestöden till gruvor utgör statligt stöd till vars allmänna särdrag hör att stödet är tidsbundet. EU:s regler om statligt stöd är en del av unionens konkurrensrätt, vars syfte är att garantera jämlika konkurrensförhållanden inom hela unionen. Dessa regler är en viktig del av den europeiska inre marknaden. Ett syfte med dem är att säkerställa att myndigheterna i medlemsländerna inte beviljar sådana stöd som snedvrider konkurrensen och därmed inte är förenliga med den inre marknaden. Ett syfte är också att minska stödkapplöpning mellan medlemsstaterna. Införande av stöd förutsätter i allmänhet förhandsgodkännande av kommissionen. I vissa fall kan stöd införas utan förhandsgodkännande, om det är tillåtet enligt den så kallade gruppundantagsförordningen, alltså kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget. **När det gäller energibesiktning är en förutsättning för att tillämpa sådan att de minimiskattenivåer som anges i energiskattedirektivet följs samt att valet av stödmottagare baserar sig på transparenta och objektiva kriterier.** Dessa bestämmelser är tidsbundna. Också i dessa situationer är det fråga om statligt stöd, vars införande ska anmälas till kommissionen och rapporteras årligen. Även detta stöd omfattas av kommissionens efterhandskontroll. I praktiken är det i sista hand kommissionen som fattar beslutet om huruvida stödet är godtagbart eller inte.

2.3 Bedömning av nuläget

Gruvdriften

Skatteförvaltningen genomförde 2020 på uppdrag av finansministeriet en enkät som var riktad till dem som bedriver gruvdrift och gällde mängden el som använts för gruvdrift åren 2014–2019. På basis av enkätresultaten uppskattades mängden el som använts för gruvdrift åren 2016–2019 till cirka 450 gigawattimmar, vilket utgjorde cirka en tredjedel av den elförbrukning vid gruvdriftsställena som Statistikcentralen rapporterade. Skillnaden förklaras av att gruvdriftsställena har mycket sådan elförbrukning som inte omfattas av definitionen av gruvdrift. Enligt Statistikcentralens uppgifter har elförbrukningen inom gruvsektorn, när man ser på den genomsnittliga nivån åren 2022 och 2023, ökat med cirka 12 procent från den genomsnittliga nivån åren 2016–2019. Utifrån detta uppskattas elförbrukningen inom gruvdriften således ha stigit till cirka 500 gigawattimmar och skattestödet för el inom gruvdriften för närvarande uppgå till ungefär 11 miljoner euro. Uppskattningen är dock förenad med betydande osäkerhet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att följa regeringens riktlinjer för ökade skatteintäkter, genom att slopa skattestödet för elström inom gruvdriften.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att den elström som används inom gruvdriften överförs från den lägre skatteklassen II till den allmänna skatteklassen I vid ingången av 2026.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Den föreslagna ändringen ökar statens skatteinkomster med cirka 11 miljoner euro. På grund av tidpunkten för redovisning av punktskatterna ökar de kontantbaserade skatteintäkterna enligt statsbudgeten med ungefär 9 miljoner euro 2026.

Slopandet av skattestöden höjer kostnaderna för företag inom gruvdriften med en summa som motsvarar det slopade skattestödet. Eftersom marknadspriset på slutprodukter från gruvdrift i huvudsak torde bestämmas på den internationella marknaden, antas dessa kostnader från gruvdriften inte kunna överföras till slutprodukternas priser, åtminstone inte till sitt fulla belopp. Vinsterna före samfundsskatten för företag inom gruvdriften minskar således ungefär lika mycket som det slopande skattestödet, varför samfundsskatteinkomsterna på 2026 års nivå minskar med uppskattningsvis cirka 2,5 miljoner euro. Den föreslagna skatteändringen beräknas därför förbättra de offentliga finanserna med ett nettobelopp på cirka 7 miljoner euro år 2026.

De konsekvenser som slopandet av stödet har för den offentliga ekonomin är, när det gäller år 2026, förenade med en EU-rättslig fråga. Energiskattereformen 2021, där skatten för elström bland annat inom gruvdriften sänktes, ingår i Finlands plan för återhämtning och resiliens (RRP). På basis av detta har Finland fått RRF-utbetalningar från EU. Det nu föreslagna slopandet av skattestödet för elström till gruvor kan innebära att kommissionen anser att reformen har återtagits till denna del. Detta kan leda till ett bortfall av EU-inkomster, och att uppskatta det beloppet är förenat med betydande osäkerhet. Beloppet av inkomstbortfallet uppskattas dock vara relativt litet jämfört med den totala finansiering på nästan två miljarder euro som Finland får genom RRF-utbetalningarna. Finansministeriet förhandlar för närvarande med kommissionen för att lösa frågan så att saken inte leder till inkomstbortfall för Finland.

Konsekvenser för företagen och konsekvenser för investeringar och sysselsättningen

Den föreslagna skatteändringen höjer kostnaderna för gruvor som får elskattestöd med samma belopp som skattestödet utgör och försämrar således lönsamheten inom gruvdriften.

Det föreslagna slopandet av skattestödet för elström inom gruvdriften ökar i någon mån den administrativa bördan för gruvor, eftersom vissa företag blir tvungna att hålla isär den elström de förbrukar för utvinningsverksamhet och den elström de förbrukar för industriell verksamhet. Denna ändring underlättas i viss mån av att motsvarande gränsdragning och de praktiska åtgärder som följer av den redan har genomförts en gång tidigare.

Den föreslagna skatteändringen ökar elnätsinnehavarnas engångskostnader för informationssystem på grund av att skattesatsen för elström till gruvor ändras, men kan minska elnätsinnehavarnas administrativa börda när tillsynsskyldigheterna som är förknippade med den nedsatta elskatteklassen II slopas.

Miljökonsekvenser

Överföringen av gruvor till den allmänna skatteklassen för elström höjer priset på den elström som de anskaffar. Detta kan uppmuntra dem att förbättra sin energieffektivitet.

Den föreslagna skatteändringen bedöms ha en marginell inverkan på elektrifieringen inom gruvdriften och därigenom på minskningen av koldioxidutsläppen, eftersom elström är en billigare energikälla än bränslen och elmotorernas verkningsgrad klart bättre än förbränningsmotorernas. Fördelen med elström i jämförelse med bränslen är också i synnerhet inom underjordisk gruvdrift mindre koldioxidutsläpp och mindre utsläpp som är skadliga för hälsan samt därigenom ett mindre behov av energiintensiv ventilation.

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Den i propositionen föreslagna ändringen kan öka Skatteförvaltningens behov av tillsyn och anvisningar inom gruvdriften. Den föreslagna ändringen bedöms medföra små informationssystemskostnader av engångsnatur för Skatteförvaltningen.

Konsekvenser för medborgarna

Betraktat som helhet kommer konsekvenserna för hushållen sannolikt att vara måttliga. Ändringen kan indirekt i någon mån komma att ha en sänkande inverkan på det pris för elström som hushållen betalar.

5 Alternativa handlingsvägar

6 Lagstiftning i utlandet

Elskatten för industrin och den därtill hörande gruvdriften är i Sverige 0,05 cent per kilowattimme 2025.

7 Remissvar

8 Specialmotivering

Lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

2 §. I paragrafen ingår de definitioner som används i lagen. I propositionen föreslås att definitionen av industri i 6 punkten ändras så att gruvdriften inte längre ingår i definitionen. Den elström som används inom gruvdriften ska således i fortsättningen beskattas enligt den allmänna skatteklassen för elström I. Avsikten är att likadana verksamheter ska behandlas neutralt och jämlikt vid energibeskattningen, oberoende av var dessa verksamheter bedrivs och i vilken huvudgrupp i näringsgrensindelningen de placeras, om man följer den. Till industri ska enligt förslaget sålunda räknas anrikning av gruvmineraler, även om det sker i anslutning till verksamhet inom utvinning av mineral (huvudgrupp B). Skatteklass I för elström ska omfatta förflyttning, krossning, finfördelning, malning, sållning, tvättning eller annan bearbetning av metallmalmer och mineraler från brytning och annan utvinning till en form före anrikning. Vid anrikning avskiljs värdefullare fraktioner från annat material. Alltså måste det enligt propositionen till exempel hos de anrikningsverk som finns i anslutning till gruvor gå att mäta elförbrukningen separat, för att det vid verken ska gå att förbruka elström som överförs beskattad enligt skatteklass II. Om sådan mätning inte går att genomföra, ska elförbrukningen hos dessa anrikningsverk omfattas av elskatteklass I.

Den föreslagna gränsdragningen motsvarar den ändring som gjordes 2015.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2026.

10 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen höjer statens elskatteinkomster från och med år 2026.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 2 § i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § 6 punkten i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996), sådan
den lyder i lag 1215/2021, som följer:

2 §

I denna lag avses med

6) *industri* i 4 och 8 a § yrkesmässig växthusodling, verksamhet som hör till huvudgrupp C (Tillverkning) i Statistikcentralens näringsgrensindelning 2008 (TOL 2008), anrikning av gruvmineraler, trots att det sker i anslutning till verksamhet som hör till huvudgrupp B (Utvinning av mineral), dock inte förflyttning, krossning, finfördelning, malning, sållning, tvättning eller annan bearbetning av metallmalmer och mineraler från brytning och annan utvinning, samt verksamhet som hör till undergrupp 38320 (Återvinning av källsorterat material) i huvudgrupp E (Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering); med industri jämställs dessutom stödverksamhet av ringa omfattning som utövas vid det industribedrivande företags produktionsställe och som huvudsakligen hänför sig till företags egen industriella produktion,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Finansminister Riikka Purra

Bilaga
Parallelltext